

Список використаних джерел:

1. Сімейний кодекс України //Відомості Верховної Ради України.-2002.-№ 21. - Ст. 135
2. Цивільний кодекс України. Прийнятий 16 січня 2004р. // Відомості Верховної Ради України. - 2003. - №40-44. - Ст. 356.
3. Сімейний кодекс України: Науково-практичний коментар / [Булеца С. Б., Іванов Ю. Ф., Ієвіня О. В. та ін.]. — К.: “Видавничий дім “Професіонал”, 2011. — С.113-127.
4. Шлюбність та розлучуваність. [Електронний ресурс]: [оф. веб-сайт Державної служби статистики України] Режим доступу: http://database.ukrcensus.gov.ua/Mult/Dialog/statfile1_c_files/pasport.files/pasport/00/00_03_06.htm
5. Шлюбні договори так і не набули популярності в Україні. [Електронний ресурс]: [оф. веб-сайт Міністерства юстиції України] Режим доступу:<https://minjust.gov.ua/ua/news/34062>

МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ
Головне територіальне управління юстиції
у Кіровоградській області

**Шлюбний договір
значення та особливості укладення**

Інформаційний посібник

Кіровоград — 2015

Проте знайти аргументи “за” не важче:

Чітка впорядкованість у матеріальних відносинах між подружжям.

Чесний договірний спосіб розподілу майна.

Захист майнових прав дітей.

Уникнення нескінченних судових тяжб у зв'язку з розірванням шлюбу (в разі невиконання одним із подружжя свого обов'язку за шлюбним договором аліменти можуть стягуватися на підставі виконавчого напису нотаріуса).

Вибір за Вами:

залишатись відданим принципу “шлюб укладається на небесах” та вірити, що почуття любові захищатимуть Ваше подружнє життя в усіх його проявах та аспектах: як моральних, так і економічно-правових

АБО

керуючись правовою культурою в цьому питанні, укласти шлюбний договір, який є сучасним цивілізованим механізмом урегулювання майнових відносин подружжя.

Вітчизняна дійсність щодо укладення шлюбних договорів, виражена у кількісних показниках, вказує на негативне (або взагалі байдуже) ставлення українців до зазначеного правового інституту.

Шукати хибні аргументи “проти” легко:

- **Ганебно обговорювати матеріально-фінансову сторону подружнього життя.**
  - **Якщо мова йде про шлюбний договір, то й наміри вступити до шлюбу не мають нічого спільного з почуттям кохання, лише жадібність і корисливість.**
- **Навіщо обговорювати майнові питання, якщо в мене загалом нічого й немає (хоча в майбутньому дійсність постає зовсім іншою)?**
- **Шлюбний договір — перший крок до розлучення.**
- **Укладення шлюбного договору вимагає часових та фінансових витрат. Навіщо “зайвий головний біль”?**

У Європі шлюбний контракт укладає кожна третя подружня пара, у Сполучених штатах Америки – кожна друга. Світова практика засвідчує популярність врегулювання майнових відносин подружжя саме таким договірним способом. В Україні інститут шлюбного договору було включено до Кодексу про шлюб та сім'ю України у 1992 році. Сьогодні йому присвячена Глава 10 Сімейного Кодексу України. Разом з тим вітчизняна практика в укладенні шлюбних договорів активних обертів так і не набрала.

Про це свідчать наступні статистичні дані прес-служби Міністерства юстиції України: за період з 2002 до 2014 року таким інститутом сімейного права скористалось лише 11 820 пар. І це з урахуванням того, що кількість одружень за той самий період становила 4 249 421. Найбільше шлюбних договорів укладається у місті Києві. Серед областей, що лідирують, — Одеська, Харківська, Дніпропетровська і Донецька. Найменша кількість укладених шлюбних договорів у Чернігівській, Сумській і Кіровоградській областях.

Чим можна пояснити такий стан речей?

По-перше, наш менталітет. Як нація, українці відомі у світі своєю відкритістю та добросердечністю. А якщо мова йде про шлюб, то й подавна думати про такі речі, як контракти і договори. «Лише кохання і повага один до одного» – думаєте Ви. Водночас, у даному випадку ми не кажемо про загальнолюдські цінності та морально-етичні погляди. Ми акцентуємо увагу на таких поняттях, як “правова свідомість” та “правова культура”, які в майбутньому зможуть захистити Вас у майнових питаннях.

По-друге, стереотипи, що склалися зі словосполученням «шлюбний договір»:

- «лише меркантильні інтереси»
  - «недовіра до одного з подружжя»
- «не встигли одружитись, а вже
  - думає про розлучення»
    - «приниження»
    - «так не прийнято»

Проте ці стереотипи відірвані від реального життя і вирішення практичних сімейних питань.

Таким чином, даний інформаційний посібник розроблений з метою надання населенню правової інформації щодо такого інституту сімейного права, як шлюбний договір: його поняття, змісту, строків укладення, чинності і, насамперед, правових наслідків, які сприяють врегулюванню майнових відносин між подружжям. Головне завдання — висвітлити шлюбний договір як цивілізовану сімейну норму, яка дає змогу справедливо домовитися про розподіл майнових прав та обов'язків.

Шлюбний договір не обмежується часовими рамками реєстрації шлюбу. Він може бути укладений:

- **особами, які бажають вступити до шлюбу**, з моменту подання відповідної заяви до органу РАЦС;

Якщо однією зі сторін у цьому випадку є неповнолітня особа, то потрібна письмова згода її батьків або піклувальника, засвідчена нотаріусом.

Основні підстави наведені у Цивільному кодексі України:

- порушення нотаріальної форми договору, а також укладення шлюбного договору неповнолітніми особами, які беруть шлюб без згоди їхніх батьків або піклувальника (ст.ст. 92, 94 СК України, ст. 220 ЦК України);
- неналежний суб'єктний склад (укладення договору недієздатними особами, або такими, що не мають необхідного обсягу дієздатності) (ст. ст. 222, 223, 226 ЦК України);
- зменшення обсягу прав дитини, які встановлені СК України (ч.4 ст. 93 СК України);
- включення умов, які ставлять одного з подружжя у надзвичайно невігідне матеріальне становище (ч. 4 ст. 93 СК України) або укладення шлюбного договору під впливом тяжкої обставини (ст. 233 ЦК України);
- укладення договору під впливом обману або насильства (ст.ст. 230, 231 ЦК України);
- помилка однієї із сторін договору (ст. 229 ЦК України);
- порушення шлюбним договором норм закону (наприклад, включення в договір положень, що стосуються особистих прав і обов'язків подружжя, їх неповнолітніх дітей)
- тощо.

Таким чином, шлюбний договір висвітлено як домовленість наречених або подружжя щодо встановлення майнових прав та обов'язків подружжя, пов'язаних з укладенням шлюбу, його існуванням та припиненням.

Огляд юридичної природи шлюбного договору знайомить з його основними положеннями: особами, які можуть укласти шлюбний договір, його строками укладення та чинності, змістом, можливістю змінити/відмовитись від шлюбного договору або розірвати такий договір у судовому порядку.

Поряд із можливістю змінити шлюбний договір подружжя має право відмовитися від нього за взаємною згодою. Таке рішення повинно бути оформлено у вигляді заяви про відмову від шлюбного договору та подано подружжям нотаріусу для посвідчення. Права та обов'язки, встановлені шлюбним договором, припиняються за вибором сторін — з моменту укладення договору або в день подання нотаріусу відповідної заяви.

Поняття “відмова від шлюбного договору” треба відрізнити від “розірвання шлюбного договору”, яке здійснюється виключно у судовому порядку і винятково з підстав, що мають істотне значення, що унеможливають виконання шлюбного договору.

Чинне законодавство не визначає конкретного переліку таких підстав, а враховуються судом при вирішенні конкретного спору з урахуванням істотних життєвих обставин окремо.

Суд може розірвати шлюбний договір як у цілому, так і окремо в частині, яка унеможливає його виконання.

Сімейний кодекс України регламентує право визнати у **судовому порядку шлюбний договір недійсним**.

Суб'єктний склад у цьому питанні ширший, ніж при розірванні шлюбного договору:

- один з подружжя;
- інша особа, права та інтереси якої укладеним договором порушені.

Шлюбний договір може мати конструкцію договору на користь третьої особи. Проте треба пам'ятати, що в такому випадку на неї не можуть покладатися обов'язки. Оскільки така

- **молодытами** в день офіційної реєстрації шлюбу;
- **подружжям** у будь-який момент під час перебування у шлюбі.

Разом з тим початок дії шлюбного договору залежить від того, на якому етапі реєстрації шлюбу, було ініційовано його укладення. Так, якщо шлюбний договір **укладено до реєстрації шлюбу, він набирає чинності у день реєстрації шлюбу**.

Якщо шлюбний договір **укладено подружжям, він набирає чинності у день його нотаріального посвідчення**.

Відповідно до чинного законодавства шлюбний договір **може регулювати**:

- право на надання утримання одному з подружжя незалежно від непрацездатності та потреби у матеріальній допомозі так само, як і можливість припинення права на утримання одного з подружжя у зв'язку з одержанням ним майнової (грошової) компенсації;
- умови, розмір та строки виплати аліментів;
- порядок поділу майна, у тому числі і в разі розірвання шлюбу.
- правовий режим майна, яке дружина/чоловік передає для використання на спільні потреби сім'ї, а також майна, подарованого подружжю у зв'язку з реєстрацією шлюбу;
- відмову від сімейної аксіоми «все, набуто у шлюбі, – 50% на 50%», натомість визначення правового режиму спільно набутого майна або як спільної часткової власності, або як особистої приватної власності кожного з подружжя;
- використання належного об'єкта з подружжя або одному з них майна для забезпечення потреб їхніх дітей, а також інших осіб;
- порядок користування житловим житлом (якщо у зв'язку з укладенням шлюбу один із подружжя вселяється в житлове приміщення іншого);

Подружжя може домовитися про звільнення житлового приміщення тим з подружжя, хто вселився в нього, в разі розірвання шлюбу, з виплатою грошової компенсації або без неї.

- проживання у житловому приміщенні, яке належить одному з подружжя, чи є їхньою спільною власністю, їхніх родичів;
- інші майнові відносини між подружжям, їхні майнові права та обов'язки як батьків;
- інші умови щодо правового режиму майна, якщо вони не суперечать моральним засадам суспільства.

Шлюбний договір не може:

- регулювати особисті відносини подружжя;
- визначати особисті відносини між батьками та дітьми;
- зменшувати обсяг прав дитини, які встановлені Сімейним Кодексом;
- ставити одне з подружжя у надзвичайно невігідне матеріальне становище;
- містити положення про передачу у власність одному з подружжя нерухоме майно та інше майно, право на яке підлягає державній реєстрації.

Отже, як бачимо, питання, які можуть бути врегульовані шлюбним договором, носять **виключно майновий характер** і не стосується особистих відносин як між подружжям, так і між батьками та дітьми.

Як виховувати дитину?

Як розподілити домашні обов'язки ?

Хто в домі «господар»?

Загальний **строк** дії шлюбного договору, а також строки тривалості окремих майнових прав та обов'язків встановлюється за згодою обох сторін. При цьому договір або окремі його **умови можуть залишатися чинними і після припинення шлюбу** у разі такого зазначення в договорі.

Варто пам'ятати, що подружжя завжди **має змогу змінити умови шлюбного договору:**

- **виключити старі умови договору, які вже не є актуальними для подружжя;**
- **доповнити договір новими положеннями;**
  - **коригувати існуючі умови.**

Для цього необхідна згода обох сторін із обов'язковим нотаріальним посвідченням змін. У разі, якщо подружжя не дійшло згоди, шлюбний договір може бути змінений на вимогу однієї зі сторін. При вирішенні справи суд повинен з'ясувати існування обставин, що спричиняють неможливість виконання договору на умовах, передбачених сторонами, вплив цих обставин на інтереси другого з подружжя або їх дітей, а також той факт, що **інтереси вказаних осіб мають істотне значення.**